

HØRINGSNOTAT

Center i departementet

Center for Klimaneutralt
Danmark

Team

Tværgående klimapolitik og
klimalov

Dato

7. februar 2020

J nr. 2019-2855

/ CEOMO

Høringsnotat vedr. forslag til Lov om klima

Lovforslag til lov om klima blev sendt i ekstern høring den 10. januar 2020 med frist for afgivelse af høringssvar den 3. februar 2020.

Der er modtaget i alt 43 høringssvar i høringsperioden.

Følgende 43 høringsparter har fremsendt bemærkninger til lovforslaget:

- Rådet for Bæredygtig Trafik / NOAH Trafik
- Ledernes Hovedorganisation
- Dansk Ungdoms Fællesråd
- Bæredygtigt Landbrug
- Dansk Metal
- Økologisk Landsforening
- Cyklistforbundet
- Energiforum Danmark
- Danske Maritime
- NOAH
- 3F
- Københavns Universitet
- Dansk Affaldsforening
- HOFOR
- Kim Ejlersen
- Akademikerne
- Ungeklimarådet
- Dansk Industri
- Verdens Skove
- Dakofo
- Danske Rederier
- SMV Danmark
- IDA
- Fagbevægelsens Hovedorganisation
- Klimarådet
- Dansk Energi
- Landbrug & Fødevarer
- Synergi
- Dansk Transport & Logistik
- 92-gruppen
- Globalt Fokus
- Dansk Erhverv
- Peter Arnborg
- Roskilde Universitet
- Danske Bilimportører

- Dansk Byggeri
- Marine Ingredients
- BL – Danmarks Almene Boliger
- Drivkraft Danmark
- Kommunernes Landsforening
- Danske Regioner
- Olie Gas Danmark
- Dansk Fjernvarme

Følgende 3 høringsparter har oplyst, at de ingen bemærkninger har til lovforslaget:

- Dansk Arbejdsgiverforening
- Advokatsamfundet
- Rigsrevisionen

I det følgende vil de væsentligste punkter i de indkomne høringsvar blive gennemgået efterfulgt af ministeriets bemærkninger for hvert emne. Bemærkningerne er markeret med kursiv. For detaljerede oplysninger om svarenes indhold henvises der til de fremsendte høringsvar, som kan ses på Høringsportalen.

Lovforslaget har givet anledning til mange høringsvar, som alle vidner om den store opbakning, som aftale om klimalov af 6. december 2019 (herefter aftalen) har blandt både de danske borgere, virksomheder og civilsamfundet. Høringsvarene er præget af stor opbakning til, at der med lovforslaget sikres juridiske bindende klimamål om at reducere udledningen af drivhusgasser i 2030 med 70 pct. i forhold til niveauet i 1990, og at Danmark opnår at være et klimaneutralt samfund i senest 2050 med Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader for øje. Høringsvarene bakker i stort omfang op om, at aftalens årshjul sikrer en systematisk opfølgning på lovens klimamål samt den handlepligt, som vil blive indført med loven. Høringsvarene er desuden præget af virksomhederne og civilsamfundets store ønske om at bidrage til implementeringen af klimaloven. Af høringsvarene fremgår således en lang række forslag til denne implementering, som ikke direkte vedrører lovforslaget. Disse belyses ikke i dette høringsnotat. For detaljerede oplysninger herom henvises til de fremsendte høringsvar, som kan ses på Høringsportalen.

Høringsvarene har berørt følgende emner:

Nr. 1: Juridisk bindende klimamål

Nr. 2: Opgørelse af drivhusgasudledninger

Nr. 3: Guidende principper

Nr. 4: Handlepligt

Nr. 5: Styrkelse af Klimarådet

Nr. 6: Nedsættelse af klimadialogforum

Nr. 7: Klimastatus og -fremskrivning

Nr. 8: Klimaprogram

Nr. 9: Klimahandlingsplaner

Nr. 10: Redegørelse til Folketinget

Nr. 11: Årshjulet

Nr. 12: Fleksibilitetsmekanismer

Ad nr. 1: Juridisk bindende klimamål

17 høringsparter giver eksplicit udtryk for at støtte lovforslagets sikring af juridisk bindende klimamål.

NOAH, Kim Ejlersen, Ungeklimarådet og 92-gruppen finder, at lovforslaget er for løst formuleret, når lovforslagets § 1 rammesætter 70 pct. målsætningen "*med Parisaftalens målsætning om at holde den globale temperaturstigning nede på 1,5 grader for øje*". Klimarådet opfordrer til at harmonere denne formulering med Parisaftalen. 92-gruppen og Globalt Fokus pointerer desuden, at lovforslagets formålsparagraf skal afspejle aftaletekstens formulering om, at "*Danmark skal arbejde aktivt for Parisaftalens mål om at holde den globale temperaturstigning nede på 1,5 grader*".

NOAH, 92-gruppen, Globalt Fokus, Kim Ejlersen og Synergi opfordrer til, at princippet om, at et nyt delmål, der fastsættes, ikke må være mindre ambitiøst end det seneste fastsatte delmål, indskrives i lovtæksten.

Klimarådet opfordrer til, at lovforslaget definerer, hvad der i § 2 menes med klimamålsætninger.

NOAH mener, det bør forklares i loven, hvor 70 pct.-målet kommer fra. Samtidig fremfører Ungeklimarådet, at de mener, at klimaloven ikke bør benævnes som ambitiøs, da de finder, at målsætningen udgør en minimumsindsats.

92-gruppen fremfører, at man i fastsættelsen af 70 pct.-målet bør tilføje, at der er tale om "mindst" 70 pct. reduktion. NOAH finder, at Danmark bør forpligte sig til en 90 pct. reduktion i 2030. NOAH, Ungeklimarådet og 92-gruppen finder, at klimamålet om klimaneutralitet i senest 2050 er for sent, mens Danske Rederier fremhæver sin støtte til målet om klimaneutralitet i senest 2050. I tillæg hertil kommer 17 høringsparter, der overordnet giver deres støtte til lovforslagets målsætninger.

Dansk Energi og Landbrug & Fødevarer mener, at det bør indskrives i loven, at der inden 2030 skal laves strategier og tiltag, der sikrer emissionseffekt efter 2030.

92-gruppen opfordrer til, at formålsparagraffen forberedes til tilføjelse af de delmål, der senere skal fastsættes i kraft af klimaloven. Peter Arnborg foreslår at tilføje til § 2, at der kommer et indikativt delmål i 2025.

Ministeriets bemærkninger:

Lovforslagets formålsbestemmelse følger af aftaleteksten. Det er en del af aftalen, at indfrielsen af klimalovens mål om 70 pct. reduktion skal have 1,5 graders målsætningen for øje. For at opnå overensstemmelse med formuleringen i Parisaftalen er det i lovforslagets § 1, stk. 1 sprogligt præciseret, at Danmarks udledninger skal reduceres "med Parisaftalens målsætning om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader for øje".

Der er endvidere tilføjet et nyt stk. 2 til lovforslagets formålsbestemmelse om, at Danmark skal arbejde aktivt for Parisaftalens mål om at begrænse den globale temperaturstigning til 1,5 grader med henblik på at afspejle aftaletekstens ordlyd.

Princippet om, at et nyt delmål, der fastsættes, ikke må være mindre ambitiøst end det senest fastsatte delmål er af central betydning for indfrielsen af klimalovens mål og er derfor indsat som et nyt § 2, stk. 2.

I henhold til Klimarådets ønske om yderligere specificering af, hvad der menes med klimamålsætninger, vil det blive præciseret i lovforslagets bemærkninger, at de klimamålsætninger, der fastsættes i regi af loven, vil have samme karakter, altså være drivhusgasudledningsmål, som omfatter Danmarks samlede drivhusgasudledninger. Det følger af lovforslaget, at 70 pct.-målet er et drivhusgasudledningsmål, som opgøres i overensstemmelse med FN's opgørelsesregler. Lovens mekanisme for fastsættelse af delmål medfører, at klimamålsætningerne (delmålene) løbende erstatter hinanden. Med klimaloven sættes 70 pct.-målet i 2020 for 2030. I 2025 vil der herefter fastsættes et mål for 2035 og så fremdeles. Det indebærer, at klimamålsætningerne har samme karakter og opgøres efter samme opgørelsesregler.

Lovforslaget sikrer, at ministeren mindst hvert 5. år offentliggør en klimahandlingsplan med tiårigt perspektiv. En nærmere specificering af indholdet i klimahandlingsplanerne følger ikke af aftalen og vil derfor heller ikke fremgå af lovforslaget.

De delmål, der følger af lovforslagets mekanisme, vil efterfølgende blive fastsat ved lov ved at ændre den foreslåede klimalov. For at sikre klimahandling på kort sigt er det en del af aftalen, at der i 2020 fastsættes et indikativt delmål for 2025 i forbindelse med den kommende klimahandlingsplan. 2025-målet og kommende bindende delmål indgår således ikke i dette lovforslag.

Ad nr. 2: Opgørelse

Rådet for Bæredygtig Trafik og NOAH trafik, NOAH, Kim Ejlersen og Ungeklimarådet opfordrer til, at lovforslaget bør indeholde klimabudgetter.

Klimarådet opfordrer til, at lovforslaget indeholder en definition af, hvad de præcise 1990-udledninger er.

NOAH ønsker, at lovforslaget specificerer, hvilke udledninger, der tælles med i 70 pct.-målet samt en definition af klimaneutralitet.

Ungeklimarådet opfordrer til, at klimaloven indeholder en målsætning om at reducere de udenlandske udledninger, som Danmark forårsager. Økologisk Landsforening mener, at klimabelastning fra udenlandsk produktion af input i dansk produktion skal være omfattet af reduktionsmål, samt at lovforslaget bør indeholde reduktionsmål for danskernes forbrug. Verdens Skove opfordrer til, at lovforslaget sikrer, at der laves en opgørelse over Danmarks positive og negative klimaaftryk uden for Danmark.

Dansk Erhverv, Landbrug & Fødevarer og Marine Ingredients mener, at den globale nettoeffekt af danske klimatiltag konsekvent opgøres i de produkter, der følger af lovforslaget. Danske Regioner foreslår, at klimaloven medtager danskernes globale klimaaftryk som indikator i den globale klimastrategi, der indgår i det årlige klimaprogram.

Danske Rederier finder det positivt, at international skibsfart ikke opgøres i Danmarks drivhusgasudledninger.

Dansk Affaldsforening opfordrer til at anvende en metode, der sikrer, at effekter ved cirkulær økonomi synliggøres i opgørelsen af Danmarks klimaindsats, evt. i form af tilknyttet regnskab. Landbrug & Fødevarer opfordrer til, at landbrugets bidrag til Danmarks produktion af vedvarende energi, herunder biomasse, godskrives i opgørelsen af landbrugets udledninger.

Ministeriets bemærkninger:

Det er ikke en del af den politiske aftale, at der skal fastsættes klimabudgetter. Aftalen indeholder et systematisk årshjul, der bl.a. knytter en handlepligt til klimalovens målsætninger. Handlepligten medfører bl.a., at i en situation, hvor det ikke kan anskueliggøres, at lovens mål nås, skal klima-, energi- og forsyningsministeren fremlægge nye initiativer med kort og langt sigt, som viser vejen mod klimalovens mål. I henhold til aftalen fremgår det af lovforslaget, at klimalovens mål, både 70 pct.-reduktionen og det langsigtede mål om klimaneutralitet i senest 2050, omfatter drivhusgasudledninger fra dansk grund. Disse drivhusgasudledninger opgøres i overensstemmelse med FN's opgørelsesmetoder.

Opgørelse af udledningerne i 1990 indgår i de årlige afrapporteringer til FN, hvor der kan ske justeringer i de historiske udledninger efter nyeste viden om de danske drivhusgasudledninger eller som følge af ændringer i de internationale rapporteringskrav. Det vil derfor ikke være muligt i lovforslaget at indskrive 1990-udledningerne.

Lovforslaget specificerer, at den årlige klimastatus og –fremskrivning skal indeholde en global afrapportering for de internationale effekter af den danske klimaindsats. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at reduktioner i international skibs- og luftfart, reduktioner fra eksport af el fra vedvarende energikilder, effekterne af danske bilaterale energisamarbejder samt effekterne af dansk import og forbrug søges belyst heri. Udledningerne fra dansk grund reduceres i kraft af klimalovens mål. Samtidig sikrer klimastatus og -fremskrivning, at danskernes internationale klimapåvirkning analyseres, mens den globale klimastrategi redegør for, hvordan regeringens udenrigs-, udviklings- og handelspolitik bidrager til at sikre, at Danmark spiller en rolle som global drivkraft i international klimapolitik

Ad nr. 3: Guidende principper

3F, Dansk Energi, Landbrug & Fødevarer, Roskilde Universitet, BL – Danmarks Almene Boliger og Kommunernes Landsforening bifalder lovforslagets guidende principper, som klimaindsatsen skal ske under hensynstagen til. NOAH mener omvendt, at principperne forhindrer radikale omstillingstiltag.

NOAH, Synergi, 92-gruppen og Globalt Fokus roser princippet om, at Danmark har et historisk og moralsk ansvar for at gå forrest. NOAH og 92-gruppen ønsker princippet uddybet, og 92-gruppen mener, at princippet ikke bør fremgå på lige fod med de resterende principper.

Hensynet til beskæftigelsen, velfærdssamfundet, sammenhængskraften og den sociale balance roses af Dansk Metal, 3F, Fagbevægelsens Hovedorganisation, 92-gruppen, Globalt Fokus og Kommunernes Landsforening. 3F og Fagbevægelsens Hovedorganisation opfordrer til, at disse hensyn specificeres yderligere, og at effekterne herfor opgøres specifikt i klimaprogrammet og redegørelsen til Folketinget.

Dansk Metal, Synergi, Dansk Transport og Logistik og Dansk Byggeri er positive over for princippet om, at indfrielsen af Danmarks klimamål skal ske så omkostningseffektivt som muligt.

NOAH, 3F, Synergi, 92-gruppen, Verdens Skove, Dakofo, Dansk Erhverv og Dansk Fjernvarme er positive over for princippet om, at de tiltag, der skal anvendes for at reducere udledningen af drivhusgasser, skal medføre reelle, indenlandske reduktioner. 3F, Fagbevægelsens Hovedorganisation og Dansk Erhverv foreslår at ændre formuleringen i lovforslaget, så det specificeres, at danske tiltag ikke må flytte "en væsentlig del" af udledningen uden for Danmark. Dansk Erhverv påpeger, at indenlandske klimatiltag ikke altid har effekt på danske udledninger, hvis udledninger fra produktion i udlandet reduceres, og foreslår derfor at specificere, at der er tale om indenlandske tiltag med reelle globale reduktioner.

Fagbevægelsens Hovedorganisation, Landbrug & Fødevarer, Synergi, Dansk Transport og Logistik, Dakofo, Dansk Erhverv og Marine Ingredients er positive over for hensynet til dansk konkurrencekraft og princippet om, at dansk erhvervsliv skal udvikles og ikke afvikles. NOAH, Ungeklimarådet og 92-gruppen er kritiske herfor.

Høringssvarene rummer en række forslag til yderligere principper, som klimaindsatsen med fordel kan ske under hensynstagen til. DUF foreslår involveringen af unge. Globalt Fokus foreslår menneskerettigheder og verdensmål. NOAH mener, at klimaretfærdighed bør være et princip, som omstillingen skal tage hensyn til og dermed sikre additionel klimabistand. Økologisk Landsforening ønsker klimaindsatsen indtænkt i en større helhed, hvor hensyn til biodiversitet, økologi, vandmiljø og rent drikkevand indgår som principper. Verdens Skove mener, at loven bør indeholde et princip om, at klimatiltag ikke må have negative konsekvenser for miljø og natur og foreslår også biodiversitet som princip på linje med de eksisterende principper i lovforslaget.

Landbrug & Fødevarer, Dansk Industri og Dansk Erhverv finder, at det bør udspecificeres i lovforslaget, at principperne skal efterleves snarere end tages hensyn til.

Ministeriets bemærkninger:

De guidende principper, som klimaindsatsen skal ske under hensynstagen til, følger af aftalen. Det er positivt, at høringssvarene bærer præg af bred opbakning til principperne. Princippernes betydning for klimaindsatsen udgår fra aftalen og er derfor angivet på samme måde i lovforslaget.

Igennem den globale afrapportering, der kommer som en del af klimastatus og – fremskrivning, vil Danmarks globale påvirkning på klimaet blive tydeliggjort.

Ad nr. 4: Handlepligt

NOAH og 92-gruppen finder, at handlepligten er for uklart formuleret i lovforslaget. 92-gruppen finder, at formuleringen om at anskueliggøre er upræcis, mens Kim Ejlertsen mener, at begrebet er overflødigt.

Dansk Metal foreslår, at lovforslaget bør indeholde et såkaldt 'følg eller forklar' princip, når det kommer til princippet om at tage hensyn til omkostningseffektivitet i valget af tiltag. Dansk Industri foreslår, at handlepligten også bør gælde for principperne i § 1. Globalt Fokus foreslår, at handlepligten også bør gælde for Danmarks internationale forpligtelser.

Ministeriets bemærkninger:

Som følge af den politiske aftale om klimalov knyttes en handlepligt til klimalovens målsætninger om 70 pct. reduktion i 2030 i forhold til 1990, det langsigtede mål om klimaneutralitet i senest 2050 samt delmål, som fastsættes af ovenstående mekanisme efter 2030. Handlepligten indtræder, hvis det ikke kan anskueliggøres, at klimalovens mål nås. Dette under hensyntagen til, at man endnu ikke kender de præcise virkemidler, der skal til for at nå målet om 70 pct. reduktion af drivhusgasser i 2030 i forhold til 1990 under hensyntagen til klimalovens principper for klimaindsatsen. Hvert år skal Klimarådet give en vurdering af, om regeringens klimaindsats anskueliggør, at klimalovens mål nås, og dermed deres faglige vurdering af, om handlepligten indtræder. I klimaprogrammet giver klima-, energi- og forsyningsministeren sin vurdering af, om det kan anskueliggøres, at klimalovens mål nås, eller om handlepligten indtræder. Hvis det er tilfældet, skal ministeren i klimaprogrammet fremlægge konkrete nye initiativer og initiativer besluttet i året løb med effekt både kort og lang sigt, som viser vejen mod opfyldelse af klimalovens mål. Folketinget vurderer, om handlepligten træder i kraft, og om regeringen lever op til den.

Ad nr. 5: Styrkelse af Klimarådet

16 høringsvar bifalder lovforslagets styrkelse af Klimarådet.

Klimarådet ønsker en tydeliggørelse af behovet for rådgivning baseret på analyser. Rådet foreslår at tilpasse § 3, stk. 2 og § 4, stk. 1, samt at specificere at Klimarådet kan udgive anbefalinger flere gange om året, som det også sker i dag. Klimarådet opfordrer desuden til at indsætte opgaven om at bidrage til den offentlige debat i lovforslaget, som det også fremgår af klimaloven fra 2014.

Klimarådet og 92-gruppen foreslår, at alle rådets medlemmer bør kunne udtale sig på rådets vegne.

En række høringsvar opfordrer til, at lovforslaget yderligere specificerer, under hvilke rammer Klimarådet skal rådgive regeringen i forhold til klimaindsatsen, eller hvad Klimarådets publikationer i den forbindelse skal indeholde. Ledernes Hovedorganisation og Dansk Metal ønsker, at lovforslaget specificerer, at Klimarådets anbefalinger skal tage højde for omkostningseffektivitet. Ledernes Hovedorganisation fremhæver også, at lovforslaget skal specificere, at Klimarådet skal overvåge internationale initiativer. Dansk Metal ønsker, at lovforslaget præciserer, at Klimarådet i dets udarbejdelse af virkemiddelkataloget også skal vurdere omkostninger og effekter. Landbrug & Fødevarer mener, at Klimarådet bør give indspil til, hvilke forskningsområder, der bør blive prioriteret. IDA mener, at Klimarådets anbefalinger bør omfatte reduktion af udledning fra produktion og forbrug. Dansk Erhverv finder, at det bør tilføjes til lovforslaget, at Klimarådets rådgivning bør have fokus på indenlandske tiltag, som ikke finder sted inden for landets grænser. Danske Bilimportører opfordrer til, at stabile og langsigtede rammebetingelser bør fremgå af bemærkningerne til bestemmelserne om Klimarådet.

Dansk Erhverv foreslår, at det præciseres i § 4, stk. 1, at Klimarådet skal følge og ikke blot forholde sig til lovforslagets guidende principper.

92-gruppen ønsker, at det pointeres i lovforslagets § 3, at Klimarådet også bistår Folketinget.

Københavns Universitet og Dansk Industri finder, at Klimarådet skal kunne rekvirere analyser hos andre aktører end Energistyrelsen. Landbrug & Fødevarer foreslår, at såfremt

Klimarådets yderligere tilførte midler ikke er tilstrækkelige, bør rådet kunne række ud til eksterne eksperter, herunder i klimadialogforummet.

Københavns Universitet, Synergi, 92-gruppen og Dansk Byggeri bifalder, at Klimarådet styrkes inden for områderne klimavidenskabelig forskning og adfærdsforskning. Dansk Energi frygter, at udvidelsen giver en diffus opgaveløsning og fokus. Roskilde Universitet efterspørger en specificering af, hvad der menes med disse to nye kompetencefelter. En række høringsbidrag rummer forslag til på hvilke områder, Klimarådets kompetencer bør styrkes yderligere eller i hvilken slags ekspertise, der bør findes med de nye medlemmer. Dansk Metal fremhæver industri, Cyklistforbundet bæredygtig byudvikling, 3F og Fagbevægelsens Hovedorganisation vægter kompetencer til at vurdere sociale effekter, beskæftigelsesmuligheder, bredere samfundsøkonomi og international ekspertise, Synergi fremhæver kompetencer inden for industri med indblik i procesenergiens potentialer, Dansk Industri fremhæver kompetencer inden for mikro- og makroøkonomi, finansiering, konkurrenceforhold, beskæftigelse samt internationale handelsvilkår, mens Verdens Skove fremhæver biodiversitet.

3F, Fagbevægelsens Hovedorganisation og Dansk Energi lægger op til, at Klimarådet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet og/eller Energistyrelsen bør offentliggøre datagrundlag, bagvedliggende antagelser og modeller bag deres analyser.

Dansk Metal og Dansk Affaldsforening er positive over for lovforslagets bestemmelse om, at klimarådet vælger dets egne medlemmer. Bæredygtigt Landbrug kritiserer dette. NOAH og 92-gruppen finder det for vidtgående, at Klimarådet i enighed skal vælge dets medlemmer, da hvert medlem så vil have vetoret over medlemsudskiftningen.

Dansk Erhverv efterspørger en præcisering af, hvordan Klimarådet sikrer uvildighed i indstillingen af nye medlemmer.

Globalt Fokus foreslår, at Klimarådet sammensættes efter klimahensyn, men også sociale, politiske og økonomiske hensyn samt en ligelig fordeling af medlemmer på tværs af køn, alder m.v.

DUF og Ungeklimarådet ønsker, at lovforslaget specificerer, at Ungeklimarådet har observationsstatus i Klimarådet.

Ministeriets bemærkninger:

Lovforslaget sikrer, at Klimarådet fortsat er et uafhængigt og styrket ekspertorgan. Klimarådet beslutter som uafhængigt organ selv, hvordan de vil rådgive regeringen, herunder behovet for analyser.

Med det systematiske årshjul i aftale om klimalov sikres det, at Klimarådet i februar vurderer regeringens klimaindsats, kommer med anbefalinger til den fremadrettede indsats og giver en status på Danmarks internationale målsætninger. Klimarådet skal dermed én gang årligt vurdere, om klimalovens mål nås, og dermed om handlepligten indtræder, og give en status på Danmarks internationale målsætninger. Dertil sikres det med forslagets § 5, stk. 4 (i høringsversionen af lovforslaget § 5, stk. 3), at Klimarådet fortsat kan afgive anbefalinger, herunder udgive analyser, flere gange årligt, hvis rådet ønsker dette.

Det er præciseret i lovforslagets § 5, at rådet naturligvis fortsat har en vigtig opgave med at bidrage til den offentlige debat.

Det fremgår af lovforslaget, at formand og næstformænd udtaler sig på Klimarådets vegne. Dette udelukker ikke, at formanden i konkrete tilfælde kan beslutte, at andre medlemmer af rådet udtaler sig på rådets vegne, hvilket også fremgår af lovens bemærkninger.

Når det kommer til rammerne for Klimarådets rådgivning og indholdet af deres analyser, er Klimarådets uafhængighed helt afgørende. Som en del af udmøntningen af den politiske aftale fremgår det af lovforslaget, hvilken overordnet ekspertise Klimarådet skal besidde, samt, som understreget i aftalen, at Klimarådets anbefalinger skal forholde sig til klimalovens formål. Aftalen fastsætter, at Klimarådets kompetencer skal sammensættes af eksperter med bred ekspertise og et højt klimarelevant fagligt niveau inden for energi, bygninger, transport, landbrug, miljø, natur og økonomi og som noget nyt klimavidenskabelig forskning og adfærdsforskning af relevans for klimaområdet.

Som led i aftale om finanslov i 2020 er det besluttet, at Klimarådet kan bestille analyser i Energistyrelsen inden for rammerne af den afsatte bevilling. Klimarådet er uafhængigt og bestemmer selv, hvordan det i øvrigt vil tilvejebringe de analyser, der ligger til grund for dets anbefalinger til regeringen.

For at sikre Klimarådets uafhængighed er det en del af aftalen, at Klimarådet selv vælger nye medlemmer. Ministeren godkender herefter formelt de nye medlemmer. For at sikre uafhængighed indeholder lovforslaget ikke nærmere specifikationer af, hvordan rådet skal vælge nye medlemmer.

I forlængelse heraf indeholder lovforslaget ikke et krav om, at rådet offentliggør dets datagrundlag og bagvedliggende antagelser og modeller. Det vil være op til Klimarådet selv at beslutte i hvilket omfang, rådet vil offentliggøre dette.

For at sikre interessentinddragelse i udarbejdelsen af klimastatus og –fremskrivning fremgår det af lovforslaget, at den årlige klimastatus og -fremskrivning bliver sendt i ekstern høring, og relevant bagvedliggende data vil blive offentliggjort. I forbindelse med høringen vil Energistyrelsen afholde et møde, hvor antagelser og forudsætninger i fremskrivningen præsenteres.

Aftale om klimalov fastsætter, at Klimarådet selv vælger nye medlemmer. Lovforslaget præciserer, at denne udvælgelse skal ske efter enighed mellem Klimarådets medlemmer, således at udvælgelsesprocessen er ens for formand og medlemmer af rådet. Ministeriet har vurderet, at den bedste udvælgelsesproces af nye medlemmer er ved, at rådet bliver enige om den mest kompetente kandidat.

Ad nr. 6: Nedsættelse af klimadialogforum

15 høringsparter bifalder nedsættelsen af et klimadialogforum i tilknytning til Klimarådet. Kim Ejlerlsen mener, at klimadialogforummet kompromitterer Klimarådets uafhængighed, og at den nuværende interessentgruppe bør bevares.

Ledernes Hovedorganisation, Økologisk Landsforening, Cyklistforbundet, Københavns Universitet, Dansk Affaldsforening, Ungeklimarådet (foreslås også af DUF), Dansk Transport og Logistik, Dansk Industri, Danske Rederier, SMV Danmark, Dansk Erhverv, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner og Dansk Fjernvarmeorganisationer stiller sig til rådighed som medlemmer af forummet. Landbrug & Fødevarer ønsker, at det specifikt fremgår af loven, hvem der bør sidde med i klimadialogforummet. 92-gruppen opfordrer til, at

formuleringen i lovforslaget ændres, så medlemmer af bevægelser og ikke blot organisationer kan få indstillingsret til klimadialogforummet.

Dansk Energi fremhæver, at det skal fremgå, at organisationer med indstillingsret til klimadialogforummet også har deltagelsesret.

Klimarådet har i deres høringssvar fremhævet vigtigheden af at klargøre, at Klimarådet giver regeringen uvildig rådgivning, samt at rådets anbefalinger ikke ændres efter, at klimadialogforummet træder sammen.

3F og Fagbevægelsens Hovedorganisation ønsker en klargøring af, om Klimarådet forventes at varetage opgaver, der tidligere har ligget i ministerier og ønsker i så fald, at der sikres interessentinddragelse i Klimarådets arbejde.

Dansk Energi, Dansk Industri, Landbrug & Fødevarer og Dansk Erhverv opfordrer til, at lovforslaget forpligter klimadialogforummet til at mødes mindst to gange årligt. Disse organisationer opfordrer samtidig til, at klimadialogforummets synspunkter skal offentliggøres sammen med Klimarådets udgivelse og oversendes til FT, hvor formanden forholder sig til forummets synspunkter, eller at bemærkningerne gennemgås i et høringssvar fra ministeriet.

Landbrug & Fødevarer, Dansk Industri og Dansk Erhverv opfordrer til, at Grønt Erhvervsforum også får ophæng i loven.

Kim Ejlersen finder, at klimadialogforummet bør tilknyttes regeringens årlige klimaprogram, samt at der skal oprettes lokale klimafora.

Ministeriets bemærkninger:

I henhold til aftalen aftales listen over organisationer og institutioner med indstillingsret til klimadialogforummet med aftaleparterne og vil blive revideret hvert 3. år af aftalekredsen. Listen udmøntes efterfølgende formelt af klima-, energi- og forsyningsministeren i en bekendtgørelse. De organisationer og institutioner, der fremgår af listen i bekendtgørelsen, indstiller ét medlem til klimadialogforummet, som herefter udpeges af Klimarådet.

Det er afgørende for udmøntningen af aftalen, at Klimarådet kan fungere som uafhængigt rådgivende organ. Samtidig skal klimadialogforummet sikre, at interessenter har mulighed for at afgive kommentarer til Klimarådets anbefalinger. Som følge af Klimarådets høringssvar vil det blive tydeliggjort i lovforslagets bemærkninger, at klimadialogforummet nedsættes med henblik på at muliggøre, at interessenter kan afgive kommentarer til Klimarådets arbejde. Det tydeliggøres, at klimadialogforummet ikke har nogen instruktionsbeføjelse overfor Klimarådet og ikke skal godkende rådets udgivelser eller anbefalinger. Der lægges op til en model, hvor dialogforummet modtager udgivelser fra Klimarådet klausuleret. I forbindelse med udgivelsens senere offentliggørelse optrykkes dialogforummets bemærkninger hertil, som således er tilgængelige i tillæg til Klimarådets konklusioner og anbefalinger.

Det fremgår desuden af § 7, stk. 2, at det årlige klimaprogram skal indeholde en redegørelse for Klimarådets anbefalinger, jf. § 4, og klima-, energi- og forsyningsministerens stillingtagen hertil. Dermed vil ministeren også forholde sig til klimadialogforummets bemærkninger, som er optrykt i forbindelse med udgivelsen af Klimarådets anbefalinger. Det fremgår ikke af aftalen, at klimadialogforummets bemærkninger oversendes til Folketinget, og derfor indskrives dette ikke i lovforslaget.

3F og Fagbevægelsens Hovedorganisationens ønske om, at der sker interessentinddragelse i Klimarådets arbejde sikres igennem klimadialogforummet.

I henhold til høringssvaret fra Dansk Energi, Dansk Industri, Landbrug & Fødevarer og Dansk Erhverv præciseres det i lovforslagets bemærkninger, at klimadialogforummet mødes i forbindelse med, at Klimarådet udgiver deres årlige anbefalinger samt ved andre væsentlige udgivelser. Hvilke udgivelser, der kan siges at være væsentlige, og derfor kræver, at klimadialogforummet træder sammen, beror på en konkret vurdering fra Klimarådets formand.

Grønt Erhvervsforum er ikke en del af aftalen og udmøntes derfor ikke i lovforslaget. På samme måde oprettes klimadialogforummet ikke i tilknytning til regeringens klimaprogram eller lokalt.

Ad nr. 7: Klimastatus og -fremskrivning

Ungeklimarådet, Synergi, 92-gruppen, Dansk Industri og Dansk Byggeri er positive over for den nye klimastatus- og fremskrivning.

En række høringssvar rummer forslag til en yderligere styrkelse af klimastatus og –fremskrivning eller forslag til, hvad denne også bør omfatte. Ledernes Hovedorganisation foreslår, at klimastatus og –fremskrivningen suppleres med sektorstrategier. 92-gruppen ønsker, at fremskrivningens datagrundlag inden for hav, fiskeri og naturforvaltning styrkes, samt at Danmarks indsats for at styrke havets optag af CO₂ bør fremgå af fremskrivningen. Bæredygtigt Landbrug mener, at klimastatus og –fremskrivningen bør indeholde klima- og kulstofregnskaber, mens Kim Ejlersen finder, at fremskrivningen også bør sammenligne forventet udledning med et drivhusgasbudget.

Dansk Affaldsforening gør opmærksom på, at der er behov for tæt interessentinddragelse i arbejdet med klimastatus og –fremskrivningen. Dansk Energi finder, at det bør fremgå af lovteksten, at klimastatus og –fremskrivning sendes i ekstern høring, i stedet for lovforslaget bemærkninger. Dansk Industri foreslår, at regeringen sender en teknisk skabelon til de nye klimafremskrivninger i teknisk høring.

3F, Københavns Universitet, Fagbevægelsens Hovedorganisation, 92-gruppen og Danske Rederier er positive over for, at klimastatus og –fremskrivning vil indeholde en global afrapportering for de internationale effekter af den danske klimaindsats. Globalt Fokus ønsker i den forbindelse, at det yderligere specificeres, hvad der menes med klimaindsats.

Høringssvarene rummer en række forslag til, hvad der bør indgå i denne afrapportering, eller hvordan arbejdet bør tilgås. 3F og Fagbevægelsens Hovedorganisation finder, at den globale afrapportering bør ske for hvert enkelt virkemiddel. Synergi opfordrer til, at dansk eksport af energieffektive løsninger indgår. Verdens Skove finder, at der skal afrapporteres på konsekvenserne for menneskerettighederne og biodiversiteten. Dansk Erhverv finder, at klimastatus- og fremskrivning bør beskrive klimaeffekter af indenlandske tiltag, hvor drivhusgasudledningen reduceres uden for Danmark.

92-gruppen, Verdens Skove og Globalt Fokus ønsker, at det fremgår af lovforslaget, at effekterne af dansk import og forbrug skal belyses. Dansk Energi ønsker et eksplicit krav i loven om, at både Klimarådet og ministerens i redegørelsen til Folketinget forholder sig til og kvantificerer den globale indsats.

Ministeriets bemærkninger:

Det følger af aftalen, at der i klimastatus og –fremskrivning skal indgå en global afrapportering, som skal belyse de internationale effekter af den danske klimaindsats. Det fremgår samtidig, at det mere specifikt er reduktioner i international skibs- og luftfart, reduktioner fra eksport af el fra vedvarende energikilder, effekterne af danske bilaterale energisamarbejder samt effekterne af dansk import og forbrug, som søges belyst. Danmarks indsats for at reducere de globale udledninger fremgår af den globale strategi, som vil indgå i det årlige klimaprogram.

Ad nr. 8: Klimaprogram

Dansk Metal, Dansk Affaldsforening, 92-gruppen og Dansk Fjernvarme er positive over for lovforslagets fastsættelse af et årligt klimaprogram. Energiforum Danmark opfordrer til, at sammenhængen mellem disse og klimahandlingsplanerne beskrives bedre.

Dansk Fjernvarme opfordrer til, at klimaprogrammet bør indeholde sektorstatusser, så der kan følges særskilt op på sektorernes reduktioner. Dansk Erhverv mener, at klimaprogrammet også bør indeholde effekten af klimatiltag med international effekt. NOAH og Kim Ejlersen fremhæver, at lovforslaget bør indeholde specificerede krav om arealanvendelse, energibesparelser og energieffektivisering, fremme af vedvarende energi, affaldshåndtering, transport og klimatilpasning.

Københavns Universitet finder det potentielt problematisk, at det i lovforslaget fastsættes, at Danmarks Meteorologiske Institut er regeringens rådgiver i relation til den klimavidenskabelige udvikling, da institutionen er under ministeriets instruktionsbeføjelse.

Synergi og Dansk Industri hørings svar bifalder lovforslagets sikring af en global klimastrategi i forbindelse med det årlige klimaprogram, og Dansk Industri giver udtryk for, at denne del af lovforslaget bør fylde mere. Globalt Forum mener, at lovforslaget bør specificere, at § 7, stk. 2, punkt 6 og 7 relaterer sig bredt til UNFCCC forpligtelser, samt at punkt 7 om en global klimastrategi udvides til også at omfatte klimadiplomati, handelspolitik m.v. Verdens Skove mener, at hensynet til biodiversitet også fremgår af bemærkningerne til § 7, samt at det bør fremgå, at klimatiltag ikke må komme i vejen for EU's naturdirektiver.

92-gruppen mener, at den globale klimastrategi bør indeholde additional klimafinansiering. Verdens Skove fremhæver ligeledes, at den globale afrapportering bør afklare, hvorvidt klimabistanden er additional.

92-gruppen ønsker samtidig, at Danmarks internationale forpligtelser skal skrives direkte ind i loven.

Ministeriets bemærkninger:

Det fremgår af aftalen, at klima-, energi- og forsyningsministeren årligt udarbejder et klimaprogram til Folketinget. Indholdet af dette specificeres af § 7, stk. 2 og følger af aftalen.

Ministeriet vurderer ikke, at det er problematisk, at lovforslaget bekræfter Danmarks Meteorologiske Instituts opgaver i forhold til at rådgive regeringen om den klimavidenskabelige udvikling.

Det følger af den politiske aftale, at den globale klimastrategi som en del af klimaprogrammet vil redegøre for Danmarks globale klima- og energisamarbejder, samt hvordan regeringens udenrigs-, udviklings- og handelspolitik bidrager til at sikre, at Danmark spiller en rolle som

global drivkraft i international klimapolitik. Den konkrete udformning og indhold af klimaprogrammet vil variere fra år til år i takt med, at klimaudfordringen og vejen mod klimamålene ændrer sig, og derfor er disse heller ikke nærmere specificeret i lovforslaget. På samme måde er Danmarks klimaforpligtelser ikke statistiske, og de indskrives derfor ikke i lovforslaget for at give plads til en sådan udvikling.

Ad nr. 9: Klimahandlingsplaner

Klimarådets høringsvar påpeger behovet for at definere, hvad en klimahandlingsplan som minimum skal indeholde. Dansk Metal betoner vigtigheden af, at der ikke i loven fastsættes specifikke sektormål til brug for handlingsplanerne.

Synergi, 92-gruppen og Dansk Byggeri ønsker, at aftalens krav om, at der i de kommende handlingsplaner i 2020 skal indgå sektorstrategier for væsentlige sektorer som landbrug, transport, energi, byggeri og industri, fremgår af lovteksten. 92-gruppen ønsker ligeledes, at aftalens krav om, at klimahandlingsplanerne i 2020 inddrager borgere, erhvervsliv og civilsamfund fremgår af lovteksten.

Ungeklimarådet og 92-gruppen mener, at oprettelsen af et borgerting bør indskrives i hhv. lovteksten og bemærkningerne.

Ministeriets bemærkninger:

Aftalen fastsætter, at klimahandlingsplanerne skal omfatte arbejdet for at reducere drivhusgasudledningerne, som klimaloven sætter mål for. Aftalen specificerer, at der i klimahandlingsplanerne i 2020 skal være sektorstrategier og indikatorer for væsentlige sektorer, samt at klimahandlingsplanerne skal indeholde tiltag rettet mod borgere, erhvervsliv og civilsamfund. Aftalen sikrer også oprettelsen af et borgerting frem mod den første klimahandlingsplan. Disse specifikationer går på handlingsplanerne, der kommer i 2020, og fremgår derfor ikke af lovforslaget til lov om klima, der skal gælde de næste mange år. Der følger af aftalen ikke et mere generelt minimumskrav for de handlingsplaner, der skal komme i regi af klimaloven, som derfor heller ikke lovfastsættes.

Ad nr. 10: Redegørelse til Folketinget

Dansk Affaldsforening giver udtryk for at støtte, at lovforslaget sikrer en årlig redegørelse til Folketinget. Dansk Metal ønsker at tilføje til lovforslaget, at redegørelsen også bør redegøre for, hvor omkostningseffektivt effekterne er opnået. 92-gruppen mener, at redegørelsen til Folketinget også bør omfatte Danmarks internationale forpligtelser.

Ministeriets bemærkninger:

Det følger af lovforslaget, at ministeren i klimainsatsen, der viser vejen mod opfyldelsen af klimalovens mål, blandt andet vil skulle tage hensyn til princippet om, at indfrielsen af klimamålene skal ske så omkostningseffektivt som muligt. Ministerens redegørelse til Folketinget kommer efter den årlige aftale om finansloven. Ministeren stiller sig til rådighed for en forespørgselsdebat i Folketinget i forbindelse med udgivelsen af redegørelsen, og her vil Folketinget kunne følge op på valget af tiltag. Hermed får Folketinget mulighed for årligt at vurdere, om regeringens initiativer er tilstrækkelige til, at Folketinget vurderer, at handlepligten efterleves. På samme måde vil Folketinget kunne spørge ind til effekterne af regeringens klimapolitik i forhold til Danmarks internationale forpligtelser. Det årlige

klimaprogram vil desuden indeholde en beskrivelse af og status for opfyldelse af Danmarks internationale klimamålsætninger.

Ad nr. 11: Årshjulet

Dansk Industri og Synergi er positive over fastsættelsen af et systematisk årshjul. Energiforum Danmark ønsker at få konkretiseret produkterne, som årshjulet betinger.

3F foreslår, at Klimarådets vurdering af regeringens klimaindsats ligges i december, mens anbefalinger bør ligge i februar som nu for at muliggøre inddragelsen af andre aktører.

Klimarådet finder det uhensigtsmæssigt, at Klimarådets vurdering af, om regeringens klimaindsats anskueliggør, at klimalovens klimamål nås, ligger kort tid efter, at Folketinget i året før har taget stilling til regeringens handlepligt. Klimarådet foreslår derfor, at Folketingets vurdering flyttes til, efter Klimarådet har givet sin vurdering.

Ministeriets bemærkninger:

I henhold til 3F's hørings svar er det vigtigt, at Klimarådet kan fungere som et uafhængigt ekspertorgan. Interessentinddragelse i rådets arbejde sikres igennem klimadialogforummet, hvis bemærkninger optrykkes i tillæg til Klimarådets anbefalinger og dermed også tilgår regeringen. Ministeriet finder derfor ikke anledning til at ændre årshjulet, som det står i aftalen.

I henhold til aftalen starter årshjulet ved, at Klimarådet giver dets vurdering af, om regeringens klimaindsats anskueliggør, at klimalovens mål nås, og dermed deres faglige vurdering af, om handlepligten indtræder. I september kommer det årlige klimaprogram, hvor klima-, energi- og forsyningsministeren giver sin vurdering af, om det kan anskueliggøres, at klimalovens mål nås, eller om handlepligten indtræder. Hvis handlepligten indtræder, skal ministeren i klimaprogrammet fremlægge konkrete nye initiativer og initiativer besluttet i årets løb, som viser vejen mod opfyldelsen af klimalovens mål. Der skal fremlægges initiativer med effekt på både kort og lang sigt. Herefter vurderer Folketinget, om handlepligten – i lyset af Klimarådets vurdering og regeringens derpå følgende klimaprogram – indtræder. Herefter starter et nyt årshjul, hvor Klimarådet på ny vurderer regeringens klimaindsats. Årshjulet sikrer, at Klimarådets indspil kan inddrages i det klimaprogram, som klima-, energi- og forsyningsministeren senere på året fremlægger. Hvilke analyser og anbefalinger, Klimarådet ud over vurderingen i regi af årshjulet ønsker at bidrage med, er op til Klimarådet.

Ad nr. 12: Fleksibilitetsmekanismer

NOAH, Kim Ejlersen, 92-gruppen og Verdens Skove mener at muligheden for at anvende fleksibilitetsmekanismer for at opfylde klimalovens mål bør fjernes fra lovforslaget. Landbrug & Fødevarer mener omvendt, at fleksibilitetsmekanismerne bør anvendes for at nå målene. Dansk Industri mener, at EU-fleksibilitetsmekanismerne vil kunne inddrages i 70 pct. målopfyldelsen.

Energiforum Danmark mener, at det tydeligere bør afklares, hvornår de økonomiske konsekvenser af den grønne omstilling er således, at anvendelsen af fleksibilitetsmekanismer er en mulighed.

92-gruppen mener, at LULUCF-kreditter bør indgå i lovforslaget som eksempel på en fleksibilitetsmekanisme.

Dansk Affaldsforening gør opmærksom på, at beslutningen om som udgangspunkt ikke at anvende fleksibilitetsmekanismer til at opnå klimalovens mål vil have betydning for den samlede klimaopgørelse over affaldssektoren, da import af forbrændingsegnet affald medfører en direkte CO₂-udledning i Danmark, mens eksportlandet undgår en større udledning af drivhusgasser, når affaldet ikke længere deponeres der. Import af affald anses på den måde som værende en fleksibilitetsmekanisme.

Ministeriets bemærkninger:

Aftaleparterne ønsker ikke at anvende reduktionsmekanismer til opfyldelse af 70 pct.-målet, herunder reduktionsmekanismer som EU-fleksibilitetsmekanismer, danske reduktioner fra international luft- og skibsfart og øvrige danske tiltag med international effekt, som fx eksport af el. Det er aftalt, at såfremt det i de sidste år frem mod 2030 viser sig, at man ikke kan leve op til 70 pct.-målet under hensyntagen til de i klimaloven angivne principper for klimainsatsen, må aftalepartierne inden for forliget bag klimaloven træde sammen med henblik på at drøfte, om der kan opnås enighed om at anvende fleksible mekanismer og andre virkemidler. Da aftaleparterne i så fald vil skulle træde sammen for at blive enige om en evt. brug af fleksibilitetsmekanismer, fastsætter lovforslaget ikke yderligere omstændigheder for, hvornår og hvordan disse mekanismer skal anvendes.

Generelle betragtninger

Ungeklimarådet fremfører, at klimaloven også bør gælde for Grønland og Færøerne.

Globalt Fokus finder, at klimaloven bør tage afsæt i andre relevante politiske aftaler end blot aftale om klimalov af 6. december 2019.

Dansk Industri mener, at det bør fremgå af lovforslaget, at loven har økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet. Verdens Skove mener ligeledes, at loven ikke kan siges ikke at have miljømæssige konsekvenser.

Synergi mener, at det bør tilføjes til lovforslagets bemærkning om FN's verdensmål, at energieffektivitet har betydning for opfyldelsen af 70 pct.-målet.

Dansk Fjernvarme er enig i, at klimamålet skal ske så omkostningseffektivt som muligt og fremhæver, at der bør være en klimaorienteret og moderne regulering, der indregner klimamålene. Dansk Fjernvarme fremhæver, at den nuværende stemmeaftale fra 2017 om økonomisk regulering af fjernvarmen f.eks. ikke vil være i overensstemmelse med klimaloven. Den indregner ikke klimatiltag i reguleringen. Derfor mener Dansk Fjernvarme, at det i loven bør overvejes, at man indarbejder en klimaorienteret regulering i planen.

Ministeriets bemærkninger:

Det klimapolitiske sagsområde varetages af de færøske og grønlandske myndigheder. Derfor omfatter den danske klimalov ikke Grønland og Færøerne.

Formålet med lov om klima er at udmønte aftale om klimalov af 6. december 2019. Derfor vil lovforslaget ikke indbefatte elementer fra andre politiske aftaler end de, der fremgår af aftale om klimalov.

Lovforslaget pålægger ikke direkte erhvervslivet nye økonomiske eller administrative byrder eller lettelser, da lovforslaget alene udgør en overordnet ramme for den danske klimaindsats. På samme måde vurderes forslaget ikke at have direkte miljømæssige konsekvenser. Den konkrete udmøntning af lovforslaget følger bl.a. med de kommende klimaprogrammer og klimahandlingsplaner.

Ministeriet gør desuden opmærksom på, at der ud over ændringer foranlediget af høringen, er der sket ændringer af lovforslaget, som følge af den generelle lovteknik.